

ONWETTIGE WEIGERINGEN MATERIËLE OPVANG

CONTEXT

1. EEN ASIELAANVRAAG IN DRIE STAPPEN: DOEN, REGISTEREN, INDIENEN

Een verzoek om internationale bescherming bestaat uit drie stappen:

- doen van het verzoek
- registreren van het verzoek
- indienen van het verzoek

Het doen van een verzoek om internationale bescherming is het tonen van de intentie om bescherming te vragen. Wanneer de persoon die intentie uit, door zich aan te melden bij het aanmeldcentrum Klein Kasteeltje, geeft de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) een bewijs van aanmelding.¹ Op dat aanmeldingsbewijs staat een nieuwe afspraak om het verzoek later “daadwerkelijk in te dienen”.

Binnen de 3 werkdagen na het doen van het verzoek gebeurt de registratie door DVZ. Deze termijn is verlengbaar tot maximum 10 werkdagen in geval een groot aantal vreemdelingen tegelijk een verzoek doet waardoor het in de praktijk zeer moeilijk is om binnen de oorspronkelijke termijn alle verzoeken te registreren.² De registratie is een interne administratieve aangelegenheid.

Hetzij onmiddellijk, hetzij zo snel mogelijk op een aangewezen datum, en maximum binnen de 30 dagen na het doen van het verzoek moet de verzoeker de kans krijgen zijn verzoek daadwerkelijk in te dienen. In geval een groot aantal vreemdelingen tegelijk een verzoek doet waardoor het in de praktijk zeer moeilijk is deze termijn na te leven, kan de koning deze verlengen bij een in ministerraad overlegd besluit. Dat besluit treedt drie maanden na de inwerkingtreding buiten werking.³

Op de dag van de daadwerkelijke indiening gebeurt onder andere:

- de registratie in het wachtregister
- de afgifte van de bijlage 26 als bewijs van het verzoek om internationale bescherming of de bijlage 26 quinques als bewijs van een volgend verzoek

¹ Art. 50 §2 Vreemdelingenwet

² Art. 50 §2 Vreemdelingenwet

³ Art. 50 §3 Vreemdelingenwet

- de toewijzing van een opvangplaats in het opvangnetwerk van Fedasil, door middel van een toekenning van een “code 207” in het wachtregister

Het recht op opvang opent op het moment dat het verzoek gedaan wordt, alleen staat de registratie van de code 207 pas vanaf de indiening van het verzoek in het wachtregister. Tussen het doen en het indienen, krijgt de verzoeker in principe opvang in het aanmeldcentrum Klein Kasteeltje.

2. RECHT OP MATERIËLE OPVANG

Het doen van het verzoek om internationale bescherming opent de rechten en plichten voor de verzoeker. Vanaf het doen van het verzoek hebben de verzoekers recht op materiële opvang in het opvangnetwerk van Fedasil en dat tijdens de hele asielprocedure (artikel 6 Opvangwet).

Opvang houdt onder andere huisvesting, voeding, kleding, medische en psychologische zorgen, en maatschappelijke en juridische begeleiding in.⁴

In de praktijk worden verzoekers eerst een paar dagen opgevangen in het Klein Kasteeltje waar een medische en sociale screening gebeurt. Op basis daarvan gaat Fedasil na of er speciale opvangnaden zijn waar ze bij de toewijzing van een opvangplaats rekening mee moeten houden. Daarna volgt een toewijzing van een opvangplaats in het netwerk. Administratief heet dat de toewijzing van een “code 207”.⁵

3. DUBLIN III VERORDENING EN OPVANG

Wanneer iemand na zijn verzoek om internationale bescherming een beslissing krijgt dat een andere EU-lidstaat bevoegd is op basis van de Dublin III-verordening (26 quater met bevel om het grondgebied te verlaten, BGV) heeft België zes maanden vanaf het (impliciete) akkoord van de andere lidstaat om deze persoon te transfereren. Als dat niet gebeurt, wordt België bevoegd voor de asielprocedure. Wanneer de persoon onderduikt wordt dit verlengd naar 18 maanden.⁶ Om te vermijden dat DVZ concludeert dat de persoon onderduikt, is het belangrijk om gedurende de zes maanden het effectief adres van de asielzoeker aan DVZ te communiceren. Zoals we verder zullen zien motiveert Fedasil haar beslissingen ook op dit aspect. Het is dus ook aan te raden Fedasil op de hoogte te brengen.

Wanneer een verzoeker een 26 quater krijgt, wijst Fedasil een open terugkeerplaats (OTP) toe als verplichte plaats van inschrijving. Enkel in bepaalde gevallen is daarvoor een uitzondering mogelijk. In die OTP kan het verblijf verlengd worden als de betrokkene meewerkt aan terugkeer naar de bevoegde lidstaat. Een beroep tegen de 26 quater is geen grond voor verlenging. De asielzoeker die niet terug kan/wil, moet bij afloop van de termijn op het BGV de opvang verlaten.⁷ Dit is volgens ons in strijd met Europese rechtspraak.⁸

Als zo een persoon zich terug aanmeldt na zes maanden, en niet is ondergedoken, krijgt hij van DVZ een duplicaat van de bijlage 26 en wordt de asielprocedure terug geopend. Vanaf dat moment heeft de betrokkene normaal terug recht op opvang.

⁴ Art. 2, 6° Opvangwet

⁵ In de huidige situatie worden verzoekers soms meteen aan een ander opvangcentrum toegewezen.

⁶ Art. 29, 2° Dublin III-verordening

⁷ Art. 6 Opvangwet en Instructies Fedasil 20 oktober 2015 betreffende de Dublinplaatsen, zie <https://www.agii.be/thema/sociaal-medisch/materiele-opvang/verzoekers-om-internationale-bescherming-en-afgewezen-verzoekers-om-internationale-bescherming/waar-heb-je-als-verzoeker-om-internationale-bescherming-recht-op#2>

⁸ HvJ, arrest C-179/11 (Cimade en Gisti), 27 september 2012, §54-58; toepassing in : Arbeidsrechtbank Antwerpen, AR nr. 13/7175/A, 6 maart 2014

4. BEPERKING VAN HET RECHT OP OPVANG VOOR SOMMIGE CATEGORIEËN VAN VERZOEKERS

Vanaf januari 2020 geeft Fedasil niet langer opvang aan twee categorieën van verzoekers⁹:

- a) Verzoekers die een 26 quater kregen maar waarvoor België bevoegd geworden is door het verstrijken van zes maanden, en die zich terug aanmelden aan het aanmeldcentrum.
- b) Verzoekers die een eerste verzoek doen in België maar die al een internationaal beschermingsstatuut (erkenning als vluchteling of subsidiaire bescherming) hebben in een andere EU-lidstaat.

Daarnaast gaat ook de systematische weigering van materiële opvang, zonder individuele motivatie, aan verzoekers die een volgend verzoek doen verder.¹⁰

De reden van deze beperking is dat het opvangnetwerk onder druk staat. In 2016 is de staatssecretaris voor Asiel en Migratie begonnen aan de afbouw van het aantal opvangplaatsen dat sterk was toegenomen in het najaar van 2015. In 2016 en 2017 zijn meer dan 13 750 gesloten. In 2018 besloot de Staatssecretaris nog eens 9 collectieve centra te sluiten (goed voor 2845 plaatsen) en 4000 individuele plaatsen in de lokale opvanginitiatieven (LOI's) tegen het einde van 2018. Al in de zomer bleek dat deze afbouw niet houdbaar was, waarop de staatssecretaris in september 2018 besloot om 7 collectieve centra alsnog open te houden. Er moesten gedurende 2019 voortdurende nieuwe plaatsen worden geopend. Zo zette Fedasil tenten en containers bij in centra. De huidige situatie is nog steeds precair.¹¹

Fedasil behandelt door deze situatie nu deze twee categorieën van verzoekers zoals de verzoekers die een volgend verzoek doen. In de praktijk zien we hierdoor een bijna systematische toekenning van een "code 207 no show", in plaats van een "code 207 opvangplaats".

Deze code geeft voor volgende verzoeken en sinds kort ook de twee extra categorieën aan dat de verzoeker geen materiële opvang krijgt van Fedasil, behalve de terugbetaling van de medische kosten. OCMW 's zijn dan evenmin bevoegd.

Enkel bij volgende verzoeken kan de verzoeker terug opvang vragen wanneer het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) het verzoek ontvankelijk verklaart. Het CGVS zou die beslissing binnen de 10 of 15 werkdagen moeten nemen vanaf ontvangst van het dossier van DVZ.¹² In de praktijk duurt dit echter meerdere maanden. Meestal omdat er al weken tot maanden voorbijgaan voor DVZ het eerste, korte interview afneemt en het dossier naar het CGVS doorstuurt. Verklaart het CGVS het verzoek niet-ontvankelijk, dan blijft de verzoeker met een code 207 no show voor de rest van de procedure zonder materiële opvang. Ook tijdens de beroepsprocedure bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV). Dit beroep is schorsend bij een eerste (volgend) verzoek en laat toe in het land te verblijven tot de beslissing van de RvV definitief is geworden en er een uitvoerbaar BGV is. De periode die deze verzoeker zonder materiële opvang dient te overbruggen kan dus erg lang worden.

⁹ Instructies Fedasil 03/01/2020 Modaliteiten betreffende het recht op materiële hulp van verzoekers met een 26 quater of bescherming in een andere lidstaat (zie bijlage).

¹⁰ Voor een omschrijving van deze problematiek: Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Opvang bij meervoudige asielaanvragen in België niet conform de wet, 27 juni 2017, <https://www.vluchtelingenwerk.be/publicaties/nota-opvang-bij-meervoudige-asielaanvragen-in-belgi-niet-conform-de-wet>

¹¹ Zie overzicht van pers en communicatie.

¹² Art. 57/6 §3, 5° vreemdelingenwet

Voor de nieuwe categorieën (a en b) is er geen eindpunt voorzien voor de beperking van de opvang. Deze verzoekers zullen de rest van hun asielprocedure zonder opvang zijn. Zowel tijdens de procedure voor het CGVS als tijdens hun schorsend beroep voor de RvV. Voor categorie b, verzoekers met een beschermingsstatuut, zou het CGVS in principe een beslissing tot niet-ontvankelijkheid kunnen nemen binnen de 15 werkdagen vanaf ontvangst van het dossier van DVZ.¹³ In de praktijk duurt dit vaak veel langer.

In plaats van gebruik te maken van de wettelijk voorziene verkorte termijnen om een beslissing te nemen over de ontvankelijkheid, wentelt de overheid het zelf gecreëerde gebrek aan plaatsen af op de verzoekers. Zij worden gedwongen hun beslissing in precaire omstandigheden af te wachten. Zonder enige wettelijke grond.

De overheid kiest er ook voor om geen gebruik te maken van de mogelijkheid om in plaats van opvang toe te kennen de weg te openen naar maatschappelijke dienstverlening door het OCMW. Dit is een mogelijkheid voorzien in de opvangwet. Dit kan door geen code 207 toe te wijzen of door een specifiek OCMW aan te wijzen als bevoegde instantie.¹⁴ Dit zou toelaten de menswaardige levensstandaard van de verzoekers te garanderen, ondanks een gebrek aan opvangplaatsen.¹⁵

ARGUMENTATIE TEGEN DEZE BESLISSINGEN

BEPERKING EN INTREKKING VAN OPVANG KAN ENKEL IN EEN AANTAL WETTELIJK BEPAALDE SITUATIES

Volgens de opvangwet kan Fedasil in uitzonderlijke situaties de opvang beperken of intrekken (artikel 4 §1 opvangwet). Dat kan wanneer de verzoeker:

- 1° de verplichte plaats van inschrijving weigert, niet benut, of verlaat zonder Fedasil op de hoogte te stellen of, indien toestemming vereist is, zonder toestemming
- 2° gedurende een redelijke termijn niet voldoet aan de meldingsplicht of aan verzoeken om informatie te verstrekken of te verschijnen voor een persoonlijk onderhoud betreffende de asielprocedure
- 3° een volgend verzoek doet, tot wanneer het verzoek ontvankelijk is
- 4° over voldoende financiële middelen beschikt om te voorzien in zijn basisbehoeften (art. 35/2) of tijdelijk of definitief wordt uitgesloten van de opvang als sanctie vanwege een ernstige inbreuk op het huishoudelijk reglement (artikel 45 tweede lid, 8° en 9°).¹⁶

Een beperking van het recht opvang moet volgens artikel 4§3 en §4 van de opvangwet bovendien:

- individueel gemotiveerd zijn
- worden genomen met inachtnaam van het redelijkheidsbeginsel
- rekening houden met de specifieke situatie van de betrokkene, met name in geval van kwetsbare personen
- het recht op medische begeleiding waarborgen
- het recht op een waardige levensstandaard waarborgen

¹³ Art. 57/6, 3° Vreemdelingenwet

¹⁴ Art. 3, 11§3 laatste lid en 11§4 opvangwet

¹⁵ HvJ, arrest C-79/13, Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers (Fedasil) tegen. Saciri en anderen, 27 februari 2014.

¹⁶ Uitsluiting van de materiële opvang als sanctie is niet meer toegelaten door het arrest C 233/18 van 12 november 2019 van het Europese HvJ.

Deze vereisten zijn omgezet uit de Europese Opvangrichtlijn.¹⁷

Voordien vereiste de opvangwet al dat een weigering enkel in uitzonderlijke gevallen zou gebeuren en mits een individuele motivering. Verder stelde het Grondwettelijk Hof dat een weigering enkel gerechtvaardigd is als het tot doel heeft onrechtmatige volgende verzoeken te voorkomen die enkel worden ingediend om het verblijf in de opvang te verlengen.¹⁸ De achterliggende gedachte bij dit artikel is immers het tegengaan van misbruik.

Het is duidelijk dat de opvangwet geen algemene beperking of intrekking van de materiële opvang toelaat voor de bovengenoemde categorieën. De systematische weigering van de opvang aan deze verzoekers heeft geen wettelijke basis.

Bovendien zien we voor deze categorieën vaak zelfs geen wettelijke basis vermeld in de beslissingen. De beslissingen die dat wel doen verwijzen naar artikel 4 §1, 1° van de opvangwet. Fedasil zegt daarbij dat de betrokkene geen gebruik heeft gemaakt van de eerder toegewezen opvangstructuur. Deze eerdere toegewezen opvangstructuur is meer dan waarschijnlijk de open terugkeerplaats, waar de betrokkene niet heen is gegaan of die hij uiteindelijk moest verlaten.

Deze beslissingen zijn bovendien standaardbeslissingen die systematisch worden afgegeven aan de personen die een volgend verzoek doen én aan de twee nieuwe categorieën, **zonder een individuele motivering die rekening houdt met de specifieke situatie en zonder een afweging te maken op basis van het redelijkheidsbeginsel of kwetsbaarheid.**

MENSWAARDIGE LEVENSTANDAARD

Volgens artikel 3 van de opvangwet heeft elke verzoeker om internationale bescherming recht op een opvang die hem in staat moet stellen om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Artikel 17, lid 2 van de Opvangrichtlijn voorziet dat de lidstaten een levensstandaard moeten bieden die de verzoekers bestaansmiddelen garandeert en zowel hun fysieke als hun geestelijke gezondheid beschermt.

Wanneer Fedasil beslist de opvang te beperken of in te trekken moet altijd de toegang tot medische zorgen en een waardige levensstandaard gewaarborgd blijven (artikel 4§3 en §4 van de opvangwet en artikel 20§5 van de opvangrichtlijn).

Recent verduidelijkte het Europese Hof van Justitie (HvJ) wat deze waarborg op een waardige levensstandaard inhoudt.¹⁹

Het Hof stelt dat uit overweging 35 blijkt dat de Opvangrichtlijn tot doel heeft te waarborgen dat de menselijke waardigheid ten volle wordt geëerbiedigd en dat ze bevordert dat onder meer artikel 1 (menselijke waardigheid) en 24 (hoger belang van het kind) van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie wordt toegepast.

De lidstaten moeten er volgens het Hof dus over waken dat de verzoeker niet in een toestand van zeer verregaande materiële behoeftigheid terechtkomt, waardoor hij niet in staat is om te voorzien in zijn meest elementaire behoeften zoals wonen, eten, zich kleden en zich wassen,

¹⁷ Art. 20, punt 5 en artikel 21 Richtlijn 2013/33/EU van 26 juni 2013 tot vaststelling van de normen voor de opvang van verzoekers van internationale bescherming (herschikking) (Opvangrichtlijn)

¹⁸ Grondwettelijk Hof, arrest nr. 95/2014 van 30 juni 2014

¹⁹ HvJ, arrest nr. C 233/18, 12 november 2019

wat zijn fysieke of mentale gezondheid zou schaden of hem in een toestand van achterstelling zou brengen die onverenigbaar is met de menselijke waardigheid.

De lidstaten moeten zo een levensstandaard voortdurend en zonder onderbreking waarborgen. De instanties van de lidstaten moeten de toegang tot de materiële opvangvoorzieningen op georganiseerde wijze en onder hun eigen verantwoordelijkheid verlenen, ook wanneer zij een beroep doen op de particuliere sector om die verplichting na te komen. Het is dus niet voldoende dat Fedasil een lijst geeft van particuliere daklozencentra die de verzoeker zou kunnen contacteren.

Ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft al beslist dat een leven op straat van asielzoekers een onmenselijke en vernederende behandeling uitmaakt.²⁰ Lidstaten moeten de nodige maatregelen nemen om te verhinderen dat personen slachtoffer worden van een schending van een onmenselijke en vernederende behandeling.²¹

Door bepaalde categorieën systematisch uit te sluiten van de opvang, en geen alternatieve maatschappelijke dienstverlening te voorzien, weerhoudt Fedasil deze personen op menswaardige wijze hun beslissing af te wachten.

HOGER BELANG VAN HET KIND

De overheid moet altijd het hoger belang van het kind respecteren en zich hierdoor laten leiden wanneer ze een beslissing neemt. Dat staat onder meer in artikel 3, lid 1 van het Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind, artikel 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 23, lid 1 van de opvangrichtlijn, en artikel 37 van de Belgische opvangwet.

Volgens artikel 37 van de opvangwet moet bij het beoordelen van het hoger belang van het kind in het bijzonder voldoende rekening gehouden met :

1° de mogelijkheden van gezinshereniging;

2° het **welzijn en de sociale ontwikkeling** van de minderjarige, met bijzondere aandacht voor de persoonlijke situatie van de minderjarige;

3° **veiligheids- en beveiligingsoverwegingen**, met name wanneer de minderjarige mogelijk het slachtoffer is van mensenhandel;

4° het standpunt van de minderjarige in overeenstemming met zijn leeftijd, maturiteit en kwetsbaarheid.

Het is evident dat een **systematische weigering van materiële opvang én maatschappelijke dienstverlening aan bepaalde categorieën van minderjarige verzoekers een schending is van dit principe.**

KWETSBAARHEID

De lidstaten moeten er op toezien dat de menswaardige levensstandaard ook gegarandeerd wordt voor kwetsbare personen (artikel 17, 2°, tweede lid opvangrichtlijn).

Artikel 21 van de opvangrichtlijn en artikel 36 van de opvangwet geven als voorbeeld van kwetsbare personen: minderjarigen, niet-begeleide minderjarigen, personen met een handicap, ouderen, zwangere vrouwen, alleenstaande ouders met minderjarige kinderen, slachtoffers van mensenhandel, personen met ernstige ziekten, personen met mentale

²⁰ EHRM, M.S.S. tegen België en Griekenland, 21 januari 2011, §253 en 263

²¹ EHRM, Z en anderen tegen het Verenigd-Koninkrijk, 10 mei 2001, § 73

stoornissen en personen die folteringën hebben ondergaan, zijn verkracht of aan andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld zijn blootgesteld, zoals slachtoffers van vrouwelijke genitale verminking.

Wanneer Fedasil een beslissing tot beperking of intrekking van het recht op opvang neemt, moet ze de persoonlijke situatie van de verzoeker in acht nemen, in het bijzonder die van kwetsbare personen (art. 4§3 opvangwet).

De beslissingen van weigering opvang worden in de praktijk echter **niet individueel gemotiveerd**. Ze worden louter op basis van de procedurele situatie, een categorie, afgeleverd, zonder rekening te houden met de individuele situatie of een bepaalde kwetsbaarheid.

REFOULEMENT

In deze context is het ook belangrijk eraan te herinneren dat het principe van non-refoulement²² ook van toepassing is op asielzoekers gezien het declaratief karakter van de vluchtelingenstatus.²³ Het weigeren van onderdak en bestaansmiddelen tijdens de asielprocedure kunnen gezien worden als een manier waarop een staat aan refoulement doet.²⁴

EINDE RECHT OP OPVANG IN GEVAL VAN EEN 26 QUATER

Zoals we onder hoofdstuk 3 aanstipten, eindigt het recht op opvang van verzoekers met een 26 quater wanneer de termijn van het BGV afloopt. Dus zelfs wanneer de verzoeker naar de OTP gaat, zal de opvang niet verder verlengd worden als de persoon niet wil terugkeren naar de bevoegde lidstaat en niet meewerkt, tenzij er uitzonderlijk toch verlengingen worden toegestaan. Een beroep tegen de 26 quater is niet schorsend en geeft niet automatisch recht op opvang. We zagen reeds weigeringen van Fedasil van aanvragen tot verlenging opvang om die reden.

Fedasil zegt in de nieuwe beslissingen dat de betrokkene geen gebruik heeft gemaakt van deze opvangplaats en toen reeds een "code 207 no show" kreeg, die ze nu bevestigen. Hiermee negeert Fedasil dat de betrokkene enerzijds niet gedurende de volledige zes maanden in de opvang mocht blijven, en anderzijds dat veel verzoekers weldegelijk hun effectief adres communiceerden aan DVZ waardoor bezwaarlijk kan worden gezegd dat zij zijn ondergedoken.²⁵ Het bewijs daarvan is dat DVZ weldegelijk een duplicaat van de bijlage 26 aflevert aan mensen die dat kunnen aantonen en dus weldegelijk de asielprocedure terug opstart. Enkel het bijbehorende recht op opvang wordt hen geweigerd.

Het is hierbij belangrijk te weten dat de opvangwet de asielzoeker niet verplicht om gebruik te maken van de materiële opvang die Fedasil toewijst. Een asielzoeker mag de opvang weigeren maar kan steeds terugkomen op deze beslissing wanneer de eigen oplossing, zoals een verblijf bij vrienden, niet langer mogelijk is. Hij kan zich zolang de procedure duurt terug

²² art. 33 van het VN-Vluchtelingenverdrag, art.19 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 7 Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

²³ UNHCR, Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, januari 1992, §28

²⁴ UNHCR, Representations to the Social Security Advisory Committee on the "Social Security (Persons from Abroad) Miscellaneous Amendment Regulations 1995", 10 November 1995; HATHAWAY, James C., "The right of refugees under international law", Cambridge University Press, 2005, p. 460 et s; CHOLEWINSKI R., "Overview of Social and Economic Rights of Refugees and Asylum Seekers in Europe: International Obligations – Education and Employment", ECRE conference, 18-19 november 2004, Odessa, Ukraine, p. 3.

²⁵ Zie ook HvJ nr. C-163/17, 19 maart 2019 <https://www.agii.be/nieuws/hof-van-justitie-verduidelijkt-het-begrip-onderduiken-voor-asieloverdracht-en-verbiedt-overdracht>

aanmelden bij Fedasil. Dit vloeit voort uit artikel 3 van de opvangwet dat van een “recht” spreekt en een menselijke levensstandaard garandeert voor elke verzoeker.

Deze mogelijkheid wordt nu de verzoekers met een verlopen 26 quater ontnomen. Terwijl artikel 4, §1, 1° enkel in uitzonderlijke gevallen kan worden toegepast.

MOGELIJKE STAPPEN

Wat kan u als advocaat ondernemen tegen een weigering van opvang? Hieronder schetsen we enkele mogelijke acties.

1. BEROEP BIJ DE ARBEIDSRECHTBANK

U kan beroep indienen tegen de beslissing van Fedasil bij de arbeidsrechtbank.

De bevoegde arbeidsrechtbank is die van de woonplaats van de betrokkene (art. 580, °8 f en 628, 14° van het Gerechtelijk Wetboek).

A) EENZIJDIG VERZOEKSCRIFT – ARTIKEL 584, 3^E ALINEA; ART. 1025-1034 GER. WB.

Kernpunten:

- hoogdringendheid
- niet op tegenspraak
- beroep binnen een paar dagen in te dienen
- vooral wanneer geen toegang tot (nood)opvang.

In geval van **volstreekte hoogdringendheid** raden we deze procedure aan. Het gaat om een uitzonderlijke procedure waarbij de voorzitter van de rechtbank een beslissing neemt **zonder de tegenpartij gehoord te hebben**. U zal dan ook de volstreekte noodzakelijkheid en dringendheid moeten motiveren en uiteenzetten waarom de gewone dagvaardingsprocedure geen tijdige oplossing kan bieden.

In de praktijk zal dit verzoekschrift enkel toelaatbaar zijn als u het beroep zeer snel – **binnen de paar dagen** - na de weigering van opvang indient, en de betrokken asielzoeker **effectief geen (nood)opvang** heeft. Ook een bepaalde kwetsbaarheid (bv. een minderjarige of bij medische problemen) kan een rol spelen. Het komt erop aan het tijdsverloop en de omstandigheden goed te schetsen, en waar mogelijk te bewijzen.

In spoedeisende gevallen kan de voorzitter van de rechtbank – op verzoekschrift van de advocaat – ook een beschikking geven om de **termijnen om te dagvaarden te verkorten** en zelfs, als daar een grond voor bestaat, verlof verlenen om binnen dezelfde dag en op het gestelde uur van de zitting te dagvaarden (art. 708 en 1036 Ger. Wb.).

In één eenzijdig verzoekschrift kan u dus:

- In hoofdorde: vragen om direct te veroordelen op basis van het eenzijdig verzoekschrift
- In ondergeschikte orde: vragen naar rechtsbijstand om de asielzoeker toe te laten een kort geding te starten en vragen naar een verkorting van de termijnen om te dagvaarden.

Dit laat de rechter toe om een keuze te maken.

Een andere tussenoplossing kan zijn om in het eenzijdig verzoekschrift melding te maken van een beroep ten gronde dat u binnen een redelijke termijn zal indienen. Zo vraagt u met het

verzoekschrift een voorlopige veroordeling (tot het afleveren van een bewijs van aanmelding en/of het verlenen van opvang) tot er een uitspraak ten gronde is.

We zien dat voorzitters deze tussenoplossingen vaak volgen omdat het zowel een tijdelijke oplossing voor de asielzoeker biedt als tegemoetkomt aan het principe van een tegensprekelijk debat.

B) PROCEDURE IN KORT GEDING (ARTIKEL 584; 1035 TOT 1041 GER. WB)

Kernpunten:

- hoogdringendheid
- op tegenspraak
- beroep binnen een paar weken in te dienen
- vooral wanneer geen toegang tot (nood)opvang.

In deze procedure wordt het debat **wel op tegenspraak** gevoerd maar kan er toch relatief snel een beslissing worden genomen. Ook bij de procedure in kort geding moet u de **hoogdringendheid** aantonen en moet u verantwoorden waarom een gewone procedure geen tijdige oplossing kan bieden.

In de praktijk moet u het beroep snel – **binnen de paar weken** – indienen na de weigering opvang en zal dit vooral aanvaard worden indien de betrokken asielzoeker **zonder (nood)opvang** is. Ook een bepaalde kwetsbaarheid (bv. een minderjarige of iemand met medische problemen) kan een rol spelen. Opnieuw komt het erop aan het tijdsverloop en de omstandigheden goed te schetsen en waar mogelijk te bewijzen.

Ook hier kan het een tussenoplossing zijn om in het kort geding melding te maken van een beroep ten gronde dat u binnen een redelijke termijn zal indienen. Zo vraagt u een voorlopige veroordeling tot er een uitspraak ten gronde is. We zien dat voorzitters dit vaak volgen omdat het zowel een tijdelijke oplossing voor de asielzoeker biedt als tegemoetkomt aan het principe van een tegensprekelijk debat.

C) PROCEDURE TEN GRONDE (ARTIKEL 1034BIS TOT 1034SEXIES GER. WB)

Kernpunten:

- op tegenspraak
- beroep binnen drie maanden in te dienen
- niet als enige procedure aan te raden wanneer geen toegang tot (nood)opvang.

Een procedure ten gronde leidt pas na een paar maanden tot een beslissing en is dus **niet geschikt wanneer de betrokken asielzoeker geen (nood)opvang heeft**.

Voor een asielzoeker die wel (nood)opvang heeft kan deze procedure wel nuttig zijn. In dat geval is de situatie minder urgent. Toch blijft het in strijd met de Belgische en Europese regelgeving dat een verzoeker geen materiële opvang krijgt tijdens de asielprocedure.

De procedure kan ook vereist zijn in navolging van een eenzijdig verzoekschrift of kort geding.

Bovendien kan een asielpcedure erg lang kan aanslepen (6 tot zelfs meer dan 21 maanden). Een oplossing kan dus ook na enkele maanden nog steeds welkom zijn. Het blijft immers een onzekere situatie als een verzoeker zelf in onderdak moet voorzien.

D) BEWIJSMATERIAAL

Bewijzen die nuttig kunnen zijn in het beroep:

- de mails/brief die u stuurde naar Fedasil;
- de beslissing tot weigering opvang van Fedasil
- eerdere weigeringen/beslissingen van Fedasil
- bewijzen dat uw cliënt niet ondergedoken is na de afgifte van de 26 quater (vb. communicatie van het adres aan DVZ, verblijf in een opvangcentrum)
- bewijs van aanmelding van DVZ en indien al voorhanden, de bijlage 26
- andere bewijzen zoals attesten van vrijwilligers over de preciaire situatie van uw cliënt, medische attesten, enzoverder.
- artikels over het tekort aan opvangplaatsen²⁶

Ook het tijdsverloop schetsen is heel belangrijk, zodat u aan de rechter kan aantonen dat u snel gehandeld heeft.

E) RECHTSBIJSTAND

In geval de verzoeker niet over voldoende bestaansmiddelen beschikt, kan u een verzoek doen tot rechtsbijstand bij het bureau voor rechtsbijstand van de betrokken rechtbank (art. 668, d); art. 670 en 675 Ger. Wb.). Die beslissing kan wel enkele dagen op zich laten wachten. In spoedeisende gevallen kan u in hetzelfde verzoekschrift kosteloze rechtsbijstand aanvragen, of dit zelfs mondeling doen, en kan de voorzitter die zelf verlenen (art.673 Ger. Wb.). Dit is aangewezen bij de procedures op eenzijdig verzoekschrift of in kort geding.

De beslissing van het bureau voor juridische bijstand waarbij kosteloze juridische tweedelijnsbijstand wordt verleend, geldt als bewijs voor ontoereikende bestaansmiddelen (art. 667, 2^e lid Ger. Wb.). Om het recht op rechtsbijstand te verkrijgen raden we dus aan om de pro-Deo-aanstelling bij het verzoekschrift te voegen. Omdat een normale aanstelling enige tijd in beslag neemt, kan u in spoedeisende gevallen een aanstelling bij spoed vragen via de voorzitter van het bureau juridische bijstand. Ook andere bewijzen van een gebrek aan voldoende bestaansmiddelen kunnen een hulp zijn, zoals attesten van vrijwilligers en organisaties die uw cliënt bijstaan.

F) MOGELIJKHEID TOT HOGER BEROEP TEGEN BESCHIKKINGEN

Tegen een beschikking van de voorzitter van de rechtbank kan u binnen één maand na kennisgeving een hoger beroep indienen (1031 Ger Wb). De tegenpartij kan verzet aantekenen tegen een beschikking op eenzijdig verzoekschrift, binnen één maand na de kennisgeving. (artikel 1033 Ger. Wb.).

2. FEDERALE OMBUDSMAN

U kan er ook voor opteren om de federale ombudsman te contacteren. Over volgende verzoeken vestigde de federale ombudsman al meermaals de aandacht op de situatie van asielzoekers met een code 207 no show.²⁷

²⁶ Zie persoverzicht

²⁷ Federale Ombudsman, Jaarverslag 2015, http://www.federaalombudsman.be/sites/1070.b.fedimbo.belgium.be/files/jaarverslag_rapport_annuel_-_2015.pdf , vanaf p.56 ; Jaarverslag 2016, http://www.federaalombudsman.be/sites/default/files/jaarverslag_-_rapport_annuel_-_

Vooraleer u beroep doet op de federale ombudsman is het belangrijk dat u een herziening probeert te vragen van de beslissing bij Fedasil (zie punt 1). Maar het is niet noodzakelijk dat u eerst een beroepsprocedure start. Wel is het zo dat als u er één start, de federale ombudsman de behandeling van de klacht zal opschorten in afwachting van een uitspraak. Als het om een uitspraak over de grond van de zaak gaat, kan de ombudsman deze niet meer veranderen door zijn tussenkomst. Gaat het enkel om een uitspraak over de toelaatbaarheid, dan kunnen ze de klacht wel heropenen.

De ombudsman geeft doorgaans prioriteit aan zaken waarin minderjarige kinderen betrokken zijn of waarin sprake is van ernstige medische problemen. De behandelingsduur van een klacht zou een aantal weken duren, afhankelijk van de snelheid van reactie van de autoriteiten.

De kans is reëel dat u sneller een beslissing bekomt door een beroepsprocedure te starten, zeker als u er vroeg bij bent. Mocht de rechtbank uw eenzijdig verzoekschrift of kort geding niet toelaatbaar verklaren of u bent te laat om beroepsprocedures te starten, kan het nog altijd een optie zijn contact op te nemen met de ombudsman.

VRAGEN?

Hebt u vragen of hebt u hulp nodig bij het opstellen van uw verzoekschrift?

Contacteer **de juridische Infodesk van Vluchtelingenwerk Vlaanderen:**

02 205 00 55 (kies toets 2)

Woensdag van 13u30 tot 17u00 + vrijdag van 9u00 tot 12u30

Of contacteer **de socio-juridische permanentie van Ciré:**

02 620 77 10

Permanentie van maandag t.e.m. vrijdag 9u-12u, zonder afspraak

Visvijverstraat, 80-82, 1050 Brussel

Wij horen ook graag uw suggesties of ervaringen.